

ELŻBIETA KACZMARSKA

Polska, Warszawa

ADRIAN JAN ZASINA

Czechy, Praga

**JĘZYK POLSKI W TEKSTACH OSÓB
CZESKOJĘZYCZNYCH NA PODSTAWIE
KORPUSU UCZNIOWSKIEGO PoLKO**

ABSTRACT:

Polish in writings of Czech-speaking learners on basis of learner corpus PoLKO

Acquiring a foreign language, learners tend to apply structures from their mother tongue to a target language. Especially, it is the case of genetically close languages such as Polish and Czech where a mutual interference is high. Czech learners benefit from a positive transfer while using common structures for both languages. They acquire the Polish language system much faster than non-Slavic learners. However, they also get into a trap using structures seemingly common for both languages caused by a negative transfer. As a result, the production of Czech learners in the Polish language is characterised by a unique set of language errors, which is typical for this group of learners. Since previous studies did not pay enough attention to this type of errors, our research aims to fill the gap. Using data from a Polish learner corpus PoLKO, this pilot study analyses the most prominent errors in the area of valency, syntax, spelling, lexis, etc. Our observations deliver a suitable source for learners and their teachers that might be used for the preparation of tailor-made study materials. This approach undoubtedly has a chance to improve the teaching methods of Polish as a foreign language among Czech-speaking learners.

KEY WORDS:

Polish as a foreign language – learner corpus – error analysis.

Wstęp

W procesie akwizycji języka obcego uczniowie¹, mówiąc lub tworząc teksty pisane, często wykorzystują wzorce języka ojczystego. Oznacza to, że struktury języka obcego jeszcze nieoswojone zastępowane są znanymi strukturami z języka pierwszego jak np. składnia, leksyka, ortografia itd. Niniejszy problem jest wyraźny zwłaszcza w przypadku języków pokrewnych zarówno genetycznie, jak i typologicznie. Dochodzi tutaj do tzw. interferencji językowej, która może być pozytywna lub negatywna. W przypadku transferu pozytywnego komunikat obcokrajowca nie narusza systemu języka obcego, ponieważ jest on tożsamy z systemem języka ojczystego. Z drugiej strony, transfer negatywny narusza system uczonego języka obcego, w wyniku czego dochodzi do popełnienia błędu językowego.

W związku z tym, iż język polski i czeski są ze sobą blisko spokrewnione, ponieważ nie tylko należą do tej samej rodziny języków słowiańskich, ale również grupy zachodniosłowiańskiej, czeskojęzyczni uczniowie języka polskiego popełniają typowe dla nich błędy, które można zidentyfikować i opisać. Pomimo szerokiego zainteresowania błędami językowymi obcokrajowców uczących się języka polskiego [Dąbrowska 2004; Dąbrowska i Pasieka 2008; Kita i in. 2008; Krawczuk 2009; Skura 2013; Dąbrowska i Pasieka 2014; Górską 2015; Kowalewski 2018; Skura 2018; Kaczmarska i Zasina 2020] nie poświęcono jednak dotąd szczególnej uwagi błędom Czechów uczących się polszczyzny.

Niniejsze opracowanie stara się uzupełnić wcześniejsze prace o informacje dotyczące konkretnych błędów popełnianych przez osoby czeskojęzyczne uczące się języka polskiego jako obcego (JPJO). Badanie pilotażowe wykorzystuje jako źródło swych dociekań zbiór tekstów pisanych zgromadzonych w pierwszym polskim korpusie uczniowskim PoLKO.

Interferencja czesko-polska

Z racji bliskiego pokrewieństwa między czeszczyzną i polszczyzną komunikacja oraz zrozumienie drugiego języka na podstawowym poziomie nie przysparza problemów, niemniej jednak wzajemne zrozumienie jest wyłącznie pozorne, a nauka drugiego języka może przedstawiać wiele pułapek językowych [Orłoś 2004: 9]. Należy podkreślić, że podobieństwo obu języków jest w tym

¹ W tymże kontekście rozumiemy „ucznia” (ang. *learner*) jako ogólny termin określający osobę uczącą się, nie ucznia w znaczeniu osoby uczącej się w szkole podstawowej lub średniej.

przypadku większym wyzwaniem, aniżeli przyswojenie całkowicie obcych struktur gramatycznych, które uczeń poznaje od podstaw i nie ma możliwości, aby je mylił z językiem ojczystym.

Wyraźna interferencja między językiem czeskim i polskim ma również korzystny wpływ na akwizycję języka polskiego, ponieważ dochodzi tutaj do pozytywnego transferu, tudzież uczeń nieświadomie stosuje struktury języka pierwszego w języku obcym i nie dochodzi tutaj do naruszenia poprawności. Dzięki temu proces osvajania języka polskiego w przypadku osób czeskojęzycznych przebiega znacznie szybciej niż w przypadku uczniów innych rodzin językowych.

Aczkolwiek należy zwrócić szczególną uwagę również na transfer negatywny, który jest źródłem wielu problemów w przypadku uczniów z pierwszym językiem słowiańskim. Do najbardziej rozpoznawalnych należą błędy leksykalne zwane fałszywymi przyjaciółmi tłumacza, homonimią międzyjęzykową czy wyrazami zdradliwymi. Są to wyrazy czy połączenia wyrazowe w dwóch lub wielu językach brzmiące bardzo podobnie albo nawet tak samo, ale różnią się znaczeniowo lub stylistycznie [Lotko 2008: 147]. Za Edvardem Lotką (1986) możemy je dzielić następująco:

- słowa formalnie całkowicie tożsame:
np. *doxa*, *okres*, *sklep*, *sok*,
- akustycznie częściowo zmienione:
np. pol. *obecny* – czes. *obecný*, pol. *biesiada* – czes. *beseda*, pol. *dziwak* – czes. *divák*, które różnią się od siebie znaczeniowo:
 - całkowicie
np. pol. *bezcenny* – czes. *bezcenný*, pol. *laska* – czes. *láska*,
 - częściowo
np. pol. *palić* – czes. *pálit*, pol. *mnożyć* – czes. *množit*, pol. *rozkład* – czes. *rozklad*.

Tego typu uchybienia mogą powodować nieporozumienia, czy nawet całkowicie zmienić sens wypowiedzi. Co więcej, transfer negatywny może mieć miejsce w przypadku gramatyki, ortografii, stylistyki czy składni, hamując rozwój kompetencji językowych uczniów. Kładąc nacisk właśnie na tenże obszar, mamy możliwość dostosowania metody nauczania w taki sposób, aby odpowiadały grupie docelowej. Dlatego w naszej analizie przedstawimy wszystkie napotkane błędy językowe znalezione na podstawie korpusu PoLKo (który po krótkce prezentujemy w następnej sekcji), aby uczulić nauczycieli JPJO i uczniów na zasadnicze problematyczne kwestie w nauczaniu Czechów języka polskiego.

Korpus PoLKo

Korpus uczniowski języka polskiego PoLKo powstaje w ramach międzynarodowej współpracy Uniwersytetu Warszawskiego i Uniwersytetu Karola. Jego celem jest stworzenie obszernego zbioru tekstów nierodzimych użytkowników języka polskiego. W momencie pisania niniejszego artykułu korpus posiada ponad 10000 tokenków² i jest nadal uzupełniany nowymi tekstami. Swoją uwagę skupia na gromadzeniu prac pisemnych uczniów z różnych grup wiekowych i językowych, którzy są również na różnych poziomach znajomości polszczyzny.

W niniejszej pracy wykorzystujemy tylko jego część (subkorpus) stanowiącą 28 tekstów napisanych przez czeskojęzycznych uczniów o całkowitej wielkości 8721 tokenów. Subkorpus ze względu na płeć autorów tekstów jest mniej więcej zrównoważony; reprezentuje 12 prac napisanych przez kobiety oraz 16 przez mężczyzn. W badanej próbie znajdziemy również niemal wszystkie poziomy kompetencji językowej począwszy od poziomu A1 po C1 przedstawione w poniższej tabeli wraz z liczbą tokenków dla poszczególnych poziomów.

Tabela 1. Liczba tokenów dla poszczególnych kompetencji językowych

Poziom	Liczba tokenów
A1	1,027
A2	3,029
B1	1,513
B2	268
C1	2,884

Korpus korzysta ze środowiska TEITOK [Janssen 2016], w którym jest tworzony, anotowany oraz dystrybuowany. Dodatkowo umożliwia wyszukiwanie poświadczeń korpusowych w formie konkordancji (zob. obrazek 1). Szczegółowe informacje dotyczące opisu metadanych korpusu zawarte są w artykule Kaczmarskiej i Zasiny [2020: 200–204].

² Token – jednostka tekstu powstała w procesie tokenizacji reprezentująca ciąg znaków ograniczony na początku i końcu spacją zob. [Hebal-Jeziarska 2014: 9].

Obrazek 1. Wynik wyszukiwania w korpusie PoLKo za pośrednictwem TEITOK

context	mi z tego przykro, ale już było dość lamentowania,
context	byłam trochę mniej zdenerwowana, ale zupełnie w spokoju znalazłam się
context	. Pani premier uwielbia elegancki ale też dosyć ekstrawagancki styl.
context	z Brytanii czy Ameryki, ale też na przykład z Niemiec
context	nie tylko sali kina, ale już z powodu baru,
context	rzeczą w naszych mieszkaniach, ale z drugiej strony, jest
context	Warto pójść w kino, ale co teraz? Najlepszym rozwiązaniem
context	na to zwraca uwagę, ale dawniej nawet w naszym kręgu
context	nam z nimi kojarzy, ale jak napisałem na początku,
context	tej wielkiej wiadomości powiedział, ale jeżeli nie, to Ci

Analiza błędów

Wszystkie analizowane przykłady pochodzą z uczniowskiego korpusu PoLKo.³ Przytoczone poświadczenia opatrzone są symbolami: płci, wieku i poziomu znajomości języka polskiego. Nie podany został symbol pierwszego języka autorów tekstów – cs⁴ (L1), ponieważ w każdym przypadku chodzi o język czeski. Cytowane przykłady zawierają błędy zakwalifikowane do kilku grup⁵: składniowe, związane z szykiem zdania, leksykalne i ortograficzne. Kategorie te są kolejno omawiane. Pod dwoma wersjami polskich poświadczeń (uczniowską i poprawioną) umieszczona została wersja czeska przykładu.

Błędy składniowe

Błędy składniowe to najczęściej zakłócenia schematów walencyjnych,⁶ czyli uchybienia wobec zasad łączliwości składniowej, klasyfikowane również jako błędy gramatyczne.

³ W korpusie tym umieszczone są metadane, które pozwalają ustalić różne parametry autorów pełniących błędy w pracach pisemnych, m.in. narodowość, wiek, wykształcenie, znajomość języków obcych, poziom znajomości języka polskiego, itd.

⁴ Chodzi wyłącznie o osoby z językiem czeskim jako pierwszym. Symbol języka zgodny z listą kodów ISO, zob. https://iso639-3.sil.org/code_tables/639/data

⁵ Opierając się o klasyfikację Andrzeja Markowskiego (2008) wyróżniamy kilka typów błędów: ortograficzne, leksykalne, interpunkcyjne, stylistyczne i gramatyczne. Por. [Skura 2018; Dąbrowska 2014].

⁶ Walencja w niniejszym artykule jest rozumiana jako wymagania składniowe różnych części mowy najczęściej czasowników. Walencja jest dokładniej omawiana przez [Kaczmarską 2019, s. 128–133]. Por. też: [Čermáková 2009; Daneš 1971; Daneš i in. 1973; Panevová 1975; Panevová 1980; Panevová 1994; Panevová 1998; Przepiórkowski 2017; Ružička 1968; Rytel 1989; Skwarska i Kaczmarska 2016; Urbańczyk-Adach 2011; Zaron 2012; Zaron i Skwarska 2017; Zaron i Skwarska 2018].

Jednym z częstszych problemów tej grupy językowej jest stosowanie biernika zamiast dopełniacza po czasowniku z negacją. Klasycznym przykładem jest zdanie:

(1) * *Wczoraj **nie zobaczyłam Ewę**, było za ciemno.* (F, 27, A2)

*Wczoraj **nie zobaczyłam Ewy**, było za ciemno.*

(Včera jsem Evu neviděla, protože byla příliš velká tma.)

W języku czeskim bowiem negacja nie zmienia rekcji czasownika.

Szczególnie narażone są na to uchybienie zdania, w których czasownik i łączący się z nim rzeczownik są rozdzielone zaimkiem, liczebnikiem, imiesłowem czy przymiotnikiem. Np.

(2) * *Ale rzadko chodzi do kina, bo **nie lubi tej atmosfery**.* (F, 25, A1)

*Ale rzadko chodzi do kina, bo **nie lubi tej atmosfery**.*

(Jenže zřídka chodí do kina, protože nemá rád tu atmosféru.)

Zakłócenia dotyczą też rekcji czasownika; w kolejnym zdaniu zamiast dopełniacza po czasowniku *wymagać* pojawia się biernik. Może to być wynikiem interferencji; w języku czeskim najczęstszym przypadkiem łączącym się z czasownikami bez przyimka jest właśnie biernik:

(3) * *Jest to jednak też sport, który wymaga **twardy trening**, dużo czasu i **odwagę**.* (F, 25, B1)

*Jest to jednak też sport, który wymaga **twardego treningu**, dużo czasu i **odwagi**.*

(Je to ale také sport, který vyžaduje tvrdý trénink, spoustu času a odvahy.)

Szereg błędów dotyczy też sytuacji, kiedy zastosowana była niewłaściwa konstrukcja składniowa; pominięty został czasownik posiłkowy *jest*.

(4) * *To jest fajne dla nart zimą, bo piasek pod śniegiem **lepiej** niż kamienie...* (M, 64, C1)

*To jest fajne dla nart zimą, bo piasek pod śniegiem **jest lepszy** niż kamienie...*

(V zimě je to dobré pro lyže, protože písek pod sněhem je lepší než kameny.)

(5) * *Że w Kampinosie **tak ładnie**, to żadna tajemnica.* (M, 64, C1)

*Że w Kampinosie **jest tak ładnie**, to żadna tajemnica.*

(Že je v Kampinosu tak hezky, není žádné tajemství.)

Błędy składniowe to również wybór niewłaściwego przyimka. W dwóch pierwszych przypadkach zamieszczonych poniżej ponownie może chodzić o interferencję:

(6) * (...) *dlatego że nie jestem ekspertem **przez** szkolnictwo.* (M, 22, A1)

(...) *dlatego że nie jestem ekspertem **w dziedzinie** szkolnictwa.*

((...)) *protože nejsem odborník přes / na školství.*

(7) * *Biurko stoi prawie **w** środku pokoje i mam przegląd **przez** cały pokój.* (M, 22, A1)

*Biurko stoi prawie **na** środku pokoju i mam widok **na** cały pokój.*

(Psací stůl stojí skoro uprostřed pokoje a mám pohled přes celý pokoj.)

(8) * *Chciałabym porozmawiać o komedii, opartej na książce **od** brytyjskiej autorki Helen Fielding.* (F, 25, B1)

Chciałabym napisać o komedii, opartej na książce brytyjskiej autorki Helen Fielding.

(Chtěla bych napsat o komedii podle knížky britské autorky Helen Fielding(ové).)

Szyk zdania

Dla osób czeskojęzycznych charakterystyczne są również zakłócenia szyku zdania:

(9) * *Dzień wcześniej długo uczyłem **się** i ranem zaspalem budzik.*

(M, 22, A1)

*Dzień wcześniej długo **się** uczyłem i rano zaspalem.*

(Den předtím jsem se dlouho učil a ráno jsem zaspal budík.)

(10) * *Uważam, że w wypadku nieruchomości **jest ważna** miejscowość i okolica...* (M, 64, C1)

*Uważam, że w przypadku nieruchomości **ważne jest** miejsce i okolica...*

(Myslím si, že v případě nemovitostí je důležité místo a okolí.)

Osoby czeskojęzyczne często mają również problem z właściwym umiejscowieniem klityk w zdaniu polskim, niestety takich przykładów w korpusie nie odnaleziono.

Błędy leksykalne

Błędy leksykalne tej grupy językowej związane są przede wszystkim z interferencją.

(11) * (...) *w Czechach **wolimy** między matematyką albo językiem obcym.* (M, 22, A1)

(...) *w Czechach **wybieramy** pomiędzy matematyką albo językiem obcym.*

((...)) *v Čechách volíme mezi matematikou a cizím jazykem.*

Czeski czasownik *volit* oznacza ‘głosować’, ‘wybierać’, stąd najprawdopodobniej niewłaściwy dobór leksemu w języku polskim.

(12) * *W lutym roku 2019 nie miało w Europie Średniej koronawirusa...* (F, 27, A2)

W lutym roku 2019 nie było w Europie Środkowej koronawirusa...
(V únoru roku 2019 nebyl ve Střední Evropě koronavirus...)

Przymiotnik *střední* oznacza zarówno ‘środkowy’, jak i ‘średni’. Dlatego osoba pisząca mogła mieć problem z doбором leksemu.

Podobna sytuacja ma miejsce w przykładzie poniżej. Czeski przymiotnik *mikroskopický* oznacza w języku polskim zarówno ‘mikroskopowy’, jak i ‘mikroskopijny’.

(13) * *Tylko dodaję, że na mikroskopijnym czyszczeniu kanałowym byłam trzy razy.* (F, 57, B1)

Tylko dodaję, że na mikroskopowym czyszczeniu kanałowym byłam trzy razy.

(Jenom dodávám, že jsem na čištění kanálků pod mikroskopem byla třikrát.)

W kolejnym zdaniu pojawiła się nieistniejąca w języku polskim fraza ‘zaspać budzik’; kolokacja ta jednak funkcjonuje w języku czeskim, co wskazuje na interferencję.

(14) * *Dzień wcześniej długo uczyłem się i ranem zaspalem budzik.*

(M, 22, A1)

Dzień wcześniej długo się uczyłem i rano zaspalem.

(Den předtím jsem se dlouho učil a ráno jsem zaspal budík.)

Niewłaściwy dobór leksemu to też problem w następnym zdaniu:

(15) * *W Czechach się szkolnictwo średnie tyle nie podzieluje.*

(M, 22, A1)

W Czechach się školnictvo střednie nie jest až tak zróżnicowane.

(V Čechách není tolik druhů středních škol. / V Čechách se střední školství tolik nečlení.)

Błędy ortograficzne

Zakłócenia wynikające z braku znajomości ortografii stanowią w tej grupie językowej liczną grupę błędów. Najczęściej dotyczą one jednak trzech sytuacji – 1) problem ze zapisem zmiękczonej i miękkich głosek, 2) mylenie liter *ł* i *l*, 3) kłopot z rozróżnieniem *i* oraz *y*.

Pierwszą grupę reprezentują przykłady, w których przeważają błędy złej interpretacji i w rezultacie zapisu głosek środkowojęzycznych oraz przedniojęzykowodziałowych.

(16) * **Poniedziałek**, połowa stycznia, obudziłam się jak zwykle o wpół do siódmej... (F, 57, B1)

Poniedziałek, połowa stycznia, obudziłam się jak zwykle o wpół do siódmej...

(Pondělí, polovina ledna, probudila jsem se jako vždycky v půl sedmé...)

(17) * *Praga jest Praga, to **średniowiecie** i barok i pseudocoś, i te tłumy turystów...* (M, 64, C1)

*Praga to Praga, to **średniowiecze** i barok, i pseudocoś, i te tłumy turystów...*

(Praha je Praha, je to středověk a baroko a pseudoněco, a ty davy lidí...)

(18) * (...) *za widoku do domu **niedojedzieś**...* (M, 64, C1)

(...) *za widoku do domu **nie dojedziesz**...*

(...za světla domů nedojedeš...)

(19) * *W tym parku można **mieškać**, jest tam parę wiosek.* (M, 64, C1)

*W tym parku można **mieszkać**, jest tam parę wiosek.*

(V tomto parku se dá bydlet, je tam několik vesnic.)

(20) * *Z **drugej** strony w **krzesle** premiera w tym roku będzie już trzy lata.* (F, 27, A2)⁷

*Z **drugiej** strony w **krześle** premiera w tym roku będzie już trzy lata.*

(Na druhou stranu bude tento rok v křesle premiéra už tři roky.)

Druga grupa wśród błędów ortograficznych to mylenie liter Ł / L. Zdań z takimi błędami jest mnóstwo na różnych poziomach znajomości języka polskiego.

(21) * (...) *ile ludzi przychodzi s koszyckami do **kościola**, ile razy trzeba powtarzać ten **rytual** święcenia różnych **smakolików**...* (M, 64, C1)

(...) *ilu ludzi przychodzi z koszyckami do **kościola**, ile razy trzeba powtarzać ten **rytual** święcenia różnych **smakołyków**...*

(...kolik lidí dorazí do kostela s košíčkem, kolikrát se musí opakovat stejný obřad svěcení různých dobrot...)

⁷ W zdaniu tym obecny jest też błąd leksykalny związany z interferencją – zamiast *krzesło premiera* w języku polskim powiedzielibyśmy: *Z drugiej strony na stanowisku premiera...*

(22) * *Chwile wierciła, pak **włożyła** tymczasowy opatrunek.* (F, 57, B1)
*Chwilę wierciła, potem **włożyła** tymczasowy opatrunek.*
(Chvíli vrtala, pak tam dala dočasnou plombu.)

(23) * *Cywilizacja i ludzie się pojawiają mniej gęsto w bardziej **odleglich** kątach.* (M, 64, C1)
Cywilizacja i ludzie pojawiają się rzadziej w bardziej odległych kątach.
(Civilizace a lidé se objevují méně často ve vzdálenějších koutech.)

Trzecia duża grupa błędów ortograficznych to brak rozróżnienia fonemów, a co za tym idzie i liter I / Y. Również tego typu uchybienia pojawiają się w tekstach pisanych przez autorów będących na różnych poziomach znajomości języka polskiego.

(24) * *Podobało mi się, było to takie tajemnicze i nawet w tom było trochę **disydentskiego** uczucia: **reżym** przecież nie lubił kościół.* (M, 64, C1)
*Podobało mi się, było to takie tajemnicze i nawet było w tym trochę **dy-sydenckiego** uczucia: **reżim** przecież nie lubił kościoła.*
(Líbilo se mi, bylo to takové tajuplné a dokonce v tom bylo něco disident-ského: režim přece církev neměl rád.)

(25) * *Daj mnie znać, **ci** zgadzasz się z planem.* (F, 25, A1)
*Daj mi znać, **czy** zgadzasz się z planem.*
(Dej mi vědět, jestli s návrhem souhlasíš.)

(26) * *Stare Miasto jest malownicze i dobrze, że nie ma tyle **turistów**.*
(M, 64, C1)
*Stare Miasto jest malownicze i dobrze, że nie ma tyle **turystów**.*
(Staré Město je malebné a je dobře, že tam není tolik turistů.)

Podsumowanie

Zaprezentowany korpus uczniowski PoLKO jest zaplanowany jako baza tekstów zawierających rzeczywiste błędy popełniane przez osoby uczące się języka polskiego jako obcego. Dzięki temu ma szansę stać się autentyczną pomocą dla osób piszących materiały dydaktyczne przeznaczone dla grup językowych z określonym L1.

Przedstawione tu uchybienia osób czeskojęzycznych (składniowe, związane z szykiem zdania, leksykalne i ortograficzne) z całą pewnością nie stanowią wyczerpującego inwentarza błędów. Są jednak wskazówką, z jakimi trudnościami borykają się ci uczniowie. Na szczególną uwagę zasługują problemy nie poruszane dotąd w podręcznikach języka polskiego jako obcego, np. szyk zdania, konkurencja I oraz Y, czy kłopoty z zapisem miękkich i miękkich głosek.

Budowa korpusu uczniowskiego, następnie wnikliwe badania glottodydaktyczne i wreszcie tworzenie materiałów dydaktycznych przeznaczonych dla konkretnych grup językowych (L1) pozwoliłyby na otwarcie nowej ery w nauczaniu języka polskiego jako obcego.

BIBLIOGRAFIA:

- ČERMÁKOVÁ, A. (2009): *Valence českých substantiv*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny.
- DANEŠ, F. (1971): Větné členy obligatorní, potenciální a fakultativní. In: M. Komárek (ed.): *Miscellanea Linguistica*, Ostrava: Profil, s. 131–138.
- DANEŠ, F., HLAVSA, Z., KOŘENSKÝ, J. (1973): Postavení slovesa v struktuře české věty. In: B. Havránek (ed.): *Československé přednášky pro VII. Mezinárodní sjezd slavistů ve Varšavě*. Praha: Academia, s. 129–139.
- DĄBROWSKA, A. (2004): Najczęstsze błędy popełniane przez cudzoziemców uczących się języka polskiego jako obcego. In: A. Seretny, W. Martyniuk, E. Lipińska (eds.): *Opisywanie, rozwijanie i testowanie znajomości języka polskiego jako obcego*. Kraków: Universitas, s. 105–136.
- DĄBROWSKA, A. (2014): Glottodydaktyka polonistyczna w SJPiK. Kierunki badań naukowych. In: A. Dąbrowska, U. Dobesz (eds.): *40 lat wrocławskiej glottodydaktyki polonistycznej: teoria i praktyka*. Wrocław: Oficyna Wydawnicza ATUT – Wrocławskie Wydawnictwo Oświatowe, s. 255–276.
- DĄBROWSKA, A., PASIEKA, M. (2008): Nowa typologia błędów popełnianych przez cudzoziemców w języku polskim. In: M. Kita, M. Czempka-Wewióra, M. Ślaska (eds.): *Błąd językowy w perspektywie komunikacyjnej*. Katowice: Wyższa Szkoła Zarządzania Marketingowego i Języków Obcych, s. 73–102.
- DĄBROWSKA, A., PASIEKA, M. (2014): Badania błędów cudzoziemców prowadzone w Szkole Języka Polskiego i Kultury dla Cudzoziemców UW. In: A. Dąbrowska, U. Dobesz (eds.): *40 lat wrocławskiej glottodydaktyki polonistycznej: Teoria i praktyka*. Wrocław: Oficyna Wydawnicza ATUT, s. 331–342.
- GÓRSKA, A. (2015): Błędy studentów z Ukrainy – zapobieganie i eliminacja w grupach o zróżnicowanych możliwościach (na podstawie doświadczeń Centrum Partnerstwa Wschodniego Uniwersytetu Opolskiego). *ACTA UNIVERSITATIS LODZIENSIS, Kształcenie Polonistyczne Cudzoziemców*, 22, s. 357–370. DOI: 10.18778/0860-6587.22.24.
- HEBAL-JEZIERSKA M. (2014): Kilka uwag dotyczących terminologii, In: *Praktyczny przewodnik po korpusach języków słowiańskich*. (red. też): Warszawa: Uniwersytet Warszawski, s. 7–10.
- JANSSEN, M. (2016): TEITOK: Text-faithful annotated corpora. In: N. Calzolari i in. (red), *Proceedings of the Tenth International Conference on Language Resources and Evaluation*. Portorož: ELRA, s. 4037–4043.
- KACZMARSKA, E. (2019): *Metody ustalania ekwiwalentów czasowników wyrażających stany emocjonalne w przekładzie czesko-polskim na materiale z korpusu równoległego InterCorp*. Warszawa: Wydział Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego.

- KACZMARSKA, E., ZASINA, A. J. (2020). Błędy walencyjne w tekstach obcokrajowców uczących się języka polskiego w świetle korpusu PoLKo. *Prace Filologiczne*, 75/1, s. 197–213. <https://doi.org/10.32798/pf.657>
- KITA M., CZEMPKA-WEWIÓRA M., ŚLAWSKA M. (eds.) (2008): *Błąd językowy w perspektywie komunikacyjnej*. Katowice: Wyższa Szkoła Zarządzania Marketinowego i Języków Obcych.
- KOWALEWSKI, J. (2018): Badania statystyczne nad błędami językowymi uczących się języka polskiego na Ukrainie. In: M. Maciołek (ed.): *Polonistyka na początku XXI wieku. Diagnozy. Koncepcje. Perspektywy. Tom III: Współczesne aspekty badań nad językiem polskim – teoria i praktyka*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, s. 277–298.
- KRAWCZUK, A. (2009): Błędy leksykalne i leksykalno-stylistyczne w polszczyźnie Ukraińców. *Postscriptum Polonistyczne*, 1(3), s. 167–183.
- LOTKO, E. (1986): *Čeština a polština v překladačské a tlumočnické praxi*. Ostrava: Profil.
- LOTKO, E. (2008): O zrádných slovech v polštině a češtině. In: E. Lotko, *Srovnávací a bohemistické studie*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- MARKOWSKI, A. (2008): *Kultura języka polskiego. Teoria. Zagadnienia leksykalne*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- ORŁOŚ, Z. T. (2004): *Czesko-polska pozorná ekwiwalencia językowa*. Kraków: Wydawnictwo UJ.
- PANEVOVÁ, J. (1975): On verbal Frames in Functional Generative Description. *Prague Bulletin of Mathematical Linguistics*, 23, s. 17–52.
- PANEVOVÁ, J. (1980): *Formy a funkce ve stavbě české věty*. Academia, Praha.
- PANEVOVÁ, J. (1994): Valency frames and the meaning of the sentence. In: P. A. Luelsdorff (ed.), *The Prague School of structural and functional linguistics. A short introduction*. Amsterdam – Philadelphia: John Benjamins, s. 223–243.
- PANEVOVÁ, J. (1998): Ještě k teorii valence. *Slovo a slovesnost*, 59(1), s. 1–14.
- PRZEPIÓRKOWSKI, A. (2017): *Argumenty i modyfikatory w gramatyce i słowniku*. Warszawa: Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego.
- RUŽIČKA, J. (1968): Valencia slovies a intencia slovesného deja. *Jazykovedný časopis*, 19, s. 50–56.
- RYTEL-KUC, D. (1989): Wybrane problemy opisu walencyjnego języka. *Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej*, XXVI, s. 237–247.
- SKURA, M. (2013): Błędy wynikające z interferencji kulturowej popełniane przez Niemców uczących się języka polskiego jako obcego. *ACTA UNIVERSITATIS LODZIENSIS, Kształcenie Polonistyczne Cudzoziemców*, 20, s. 149–158.
- SKURA, M. (2018): *Błędy popełniane przez Niemców uczących się języka polskiego jako obcego – implikacje glottodydaktyczne*, (niepublikowana rozprawa doktorska). Wydział Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa.
- SKWARSKA, K., KACZMARSKA, E. (eds.) (2016): *Výzkum slovesné valence ve slovanských zemích*. Praha: Slovanský ústav Akademie věd České republiky.
- URBAŃCZYK-ADACH, N. (2011): *Wariantywność walencji czeskiego czasownika*. Warszawa: Słowistyczny Ośrodek Wydawniczy.

ZARON, Z. (2012): Konotacja nie jedno ma imię. Wymagania składniowe nazw osobowych. In: J. D. Apresjan, I. Boguslavsky, M.-C. L'Homme, L. Iomdin, J. Milicevic, A. Polguère, L. Wanner (eds.): *Meaning, Texts and other Exciting Things. A Festschrift to Commemorate the 80th Anniversary of Professor Igor Alexandrovič Mel'čuk*. Moskwa: Languages of Slavic Culture, s. 672–681.

ZARON, Z., SKWARSKA, K. (eds.) (2017): *Prace Filologiczne (Tom LXX)*. Warszawa: Wydziału Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego.

ZARON, Z. i SKWARSKA, K. (eds.) (2018): *Prace Filologiczne (Tom LXXII)*. Warszawa: Wydziału Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego.

PROFIL AUTORA:

Elżbieta Kaczmarska

Językoznawczyni, naukowo zajmuje się wykorzystaniem korpusów językowych w badaniach nad językiem i w pracy tłumacza, składnią polską i czeską, gramatyką konfrontatywną języków słowiańskich, przekładem oraz językiem polskim jako obcym w ramach budowanego korpusu uczniowskiego PoLKO.

Instytut Sławistyki Zachodniej i Południowej, Uniwersytet Warszawski,
ul. Krakowskie Przedmieście 26/28,
00-927 Warszawa.

<http://slawistyka.uw.edu.pl/>

e.h.kaczmarska@uw.edu.pl

ORCID: 0000-0002-8838-1404

Adrian Jan Zasina

Językoznawca. Do jego głównych zainteresowań naukowych należą: korpusowe podejście w nauczaniu języków, współczesna gramatyka języka czeskiego i polskiego, językoznawstwo korpusowe, korpusy języków słowiańskich, analiza dyskursu oraz język polski jako obcy w ramach budowanego korpusu uczniowskiego PoLKO.

Ústav Českého národního korpusu, Univerzita Karlova, Filozofická fakulta,
Panská 890/7,
110 00 Praha 1

<https://ucenk.ff.cuni.cz/>

adrian.zasina@ff.cuni.cz

ORCID: 0000-0001-9348-5833

